

2-kazus

Xorijiy mol etkazib beruvchidan \$12500 xomashyo materiallar qabul qilindi. Bojxona yuk Deklaratsiyasi (BYUD)ni rasmiylashtirishda Markaziy bankning kursi $1\$ = 10280$ so'mga teng. To'lash vaqtida kurs $1\$ = 10310$ so'mga teng.

Valyuta operatsiyalarini buxgalteriya hisobida aks ettirilishini tushuntiring va xo'jalik operatsiyalari sodir bo'lgan sanada buxgalteriya provodkasini bering.

Mazkur kazu masalalari bo'yicha quyidagilarni aniqlab olish kerak bo'ladi:

1. Bojxona yuk deklaratsiyasini rasmiylashtirish.
2. Xorijiy mol etkazib beruvchiga xom ashyo materiallar uchun chet el valyutasida to'langan mablag'ni milliy valyutadagi summasini aniqlash.
3. CHet el valyutasidagi xo'jalik operatsiyalari bo'yicha buxgalteriya provodkalarini bajarish.

1. Ushbu kazu dagi holat bo'yicha bojxona yuk deklaratsiyasini rasmiylashtirish quyidagicha bo'ladi. BYUDni rasmiylashtirish sanasida Markaziy bankning kursi $1\$ = 10280$ so'mga teng bo'lganligin inobatga olib, xom ashyo materiallarni milliy valyutadagi xarid qiymati $= \$12500 \times 10280 = 128\,500\,000$ so'mni tashkil qiladi.

Korxona tomonidan rasmiylashtirilgan BYUDga asosan xom ashyo materiallarni milliy valyutadagi xarid qiymati summasidan bojxona boji va yig'imlar to'lovlari amalga oshiriladi.

2. Kazusdagi yana bir vaziyat bo'yicha xom ashyo materiallar uchun xorijiy mol etkazib beruvchiga to'langan sanadagi chet el valyutasidagi mablag'ni milliy valyutadagi summasini aniqlaymiz. Korxona xorijiy mol etkazib beruvchi to'lovni amalga oshirish kunida Markaziy bankning kursi $1\$ = 10310$ so'mga teng bo'lganligini hisobga olib, milliy valyutadagi xarid qiymati $= \$12500 \times 10310 = 128\,875\,000$ so'm.

3. Kazusda ko'rsatilgan holatda mol etkazib beruvchidan xom ashyo materiallar korxonaga BYUD rasmiylashtirilgan sanada qabul qilingan kuni Markaziy bank kursi $1\$ = 10280$ so'mga teng bo'lgan va xom ashyo materialning milliy valyutadagi xarid qiymati $128\,500\,000$ so'mdan iborat bo'lgan. Xorijiy mol etkazib beruvchiga to'lab berish kunida Markaziy bank kursi $1\$ = 10310$ so'mga teng bo'lganligini hisobga olsak, xom ashyo materialning milliy valyutadagi xarid qiymati $128\,875\,000$ so'mni tashkil etadi. Bundan shu ma'lum bo'ladiki, korxonaning zarari $128\,875\,000 - 128\,500\,000 = 375\,000$ so'mni tashkil etadi.

Yuqoridagilarni hisobga olib, kazu da keltirilgan xo'jalik operatsiyalari sodir bo'lgan sanalardagi buxgalteriya provodkasini berishimiz mumkin.

1. Xorijiy mol etkazib beruvchidan \$12500 xom ashyo materiallar korxonaga bojxona yuk deklaratsiyasiga asosan qabul qilinganda:

Debet

1010-“Xom ashyo va materiallar”

128500000 so‘m.

Kredit

6010-“Mol etkazib beruvchilar va pudratchilarga to‘lanadigan schyotlar”

2. Xorijiy mol etkazib beruvchiga \$12500 korxonaning mamlakat ichidagi valyuta schyotidan to‘lab berilganda quyidagi buxgalterlik provodkasi beriladi:

Debet

6010-“Mol etkazib beruvchilar va pudratchilarga to‘lanadigan schyotlar”

128875000 so‘m

Kredit

5210-“Mamlakat ichidagi valyuta schyotlari”

3. Balansning valyuta moddalarini qayta baholashdan salbiy kurs farqlari (128875000-128500000)

Debet

5210-“Mamlakat ichidagi valyuta schyotlari”

9620- “Valyutalar kurslari farqidan zararlar”

375000 so‘m

Kredit

6010-“Mol etkazib beruvchilar va pudratchilarga to‘lanadigan schyotlar”

5210-“Mamlakat ichidagi valyuta schyotlari”

Foydalanilgan normativ-huquqiy hujjatlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi buxgalteriya hisobining milliy standarti (21-son BHMS) “Xo‘jalik yurituvchi sub’ektlarning moliya-xo‘jalik faoliyati buxgalteriya hisobi schyotlari rejasi va uni qo‘llash bo‘yicha yo‘riqnoma” (O‘zR AV 23.10.2002 yil, ro‘yxat raqami 1181).

2. O‘zbekiston Respublikasi buxgalteriya hisobining milliy standarti (22-son BHMS) “CHet el valyutasida ifodalangan aktivlar va majburiyatlarning hisobi” (O‘zR AV 21.05.2004 yil, ro‘yxat raqami 1364).